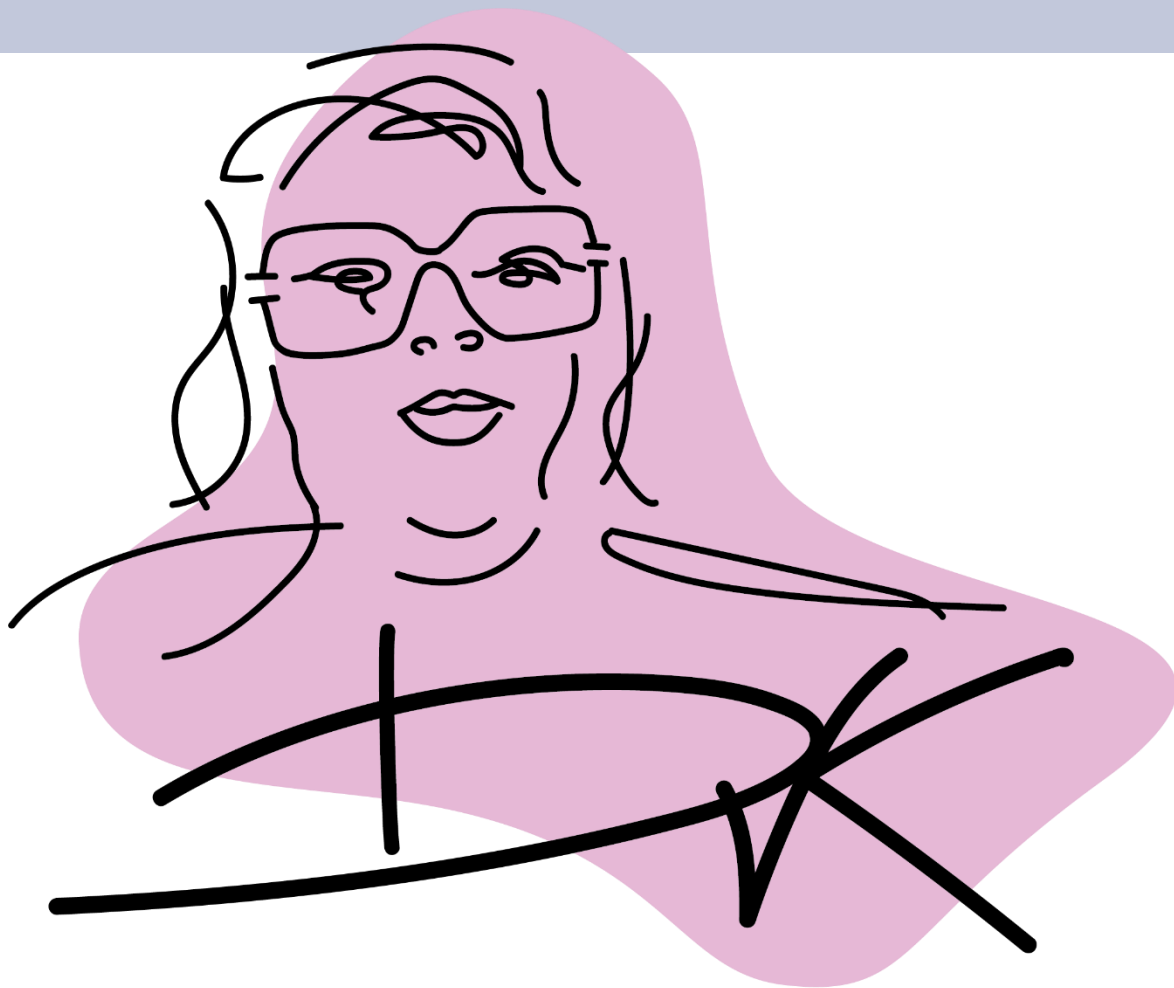

DINEKE VAN KOOTEN **COACHING**

Persoonlijk
Aandachtig
Sensitief
Serius
Intelligent
Empathisch

DINEKE BRENGT DE PASSIE TERUG,
IN HET LEVEN EN IN RELATIES

De taal van spiritualiteit leren verstaan

Het kunnen verwoorden van je spiritualiteit en het je bewust worden van je spiritualiteit – ontdekken wat jou ten diepste beweegt – en dat handen en voeten geven in je dagelijks leven, raakt een diep menselijk verlangen.

Je bent er nooit mee klaar:

juist omdat 'wat ons ten diepste beweegt' ons in beweging zet

een proces is, een weg, een geestelijke weg,

een steeds opnieuw ontdekken waar je staat, hoe je gaat:

wat je ten diepste beweegt

wat je in je ziel raakt en in beweging zet.

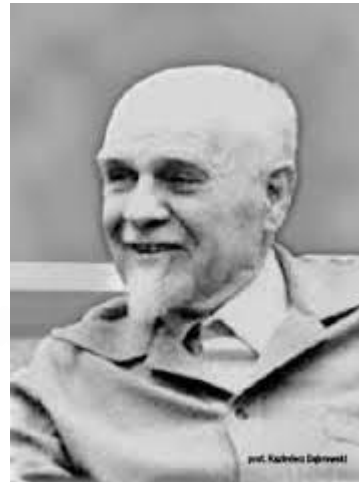
Anne-Marie Bos uit de inleiding 'taal voor spiritualiteit'

1. **Persoonlijke ontwikkeling** - Kazimierz Dabrowski (1902-1980)
2. **Kerkontwikkeling** - Lawrence Kohlberg (1927-1987)
3. **Geloofsontwikkeling** - Fritz Oser (1937-) en Paul Gmünder
4. **Religieontwikkeling** - Friedrich von Hügel (1852-1925)
5. **Existentiële angst** - Paul Johannes Tillich (1886–1965)
6. **Exodus proces** – Dineke van Kooten (1963-)

Persoonlijke ontwikkeling - Kazimierz Dabrowski (1902-1980)

© Rianne van de Ven – Truus van der Kaaij

1. Primaire integratie (egocentrisme)	Onbeweeglijke, standvastige	• ‘de ander heeft het gedaan’ • Weinig empathie • Geen zelfreflectie • Groot zelfbelang, weinig zelfbewustzijn • Geen interne problemen 65% van de mensen bevindt zich op dit niveau
2. Unilevel desintegratie	Naar alle kanten getrokken	• Stemmingen wisselen, tegenstrijdige gevoelens • Innerlijke en uiterlijke conflicten: crises • Nog geen innerlijke basis voor eigen beslissingen: externe waarden • Veel emotionele onzekerheid, stress, burn-out • Psychosomatische klachten, onrust, angsten, depressie Overgangsniveau: volgende stap is vooruit of terug
3. Spontane multilevel desintegratie	Evalueren van het zelf	• Nieuwe hiërarchie van waarden • Het ideale zelf, het ideale gedrag begint zich te ontvouwen • Existentiële depressie / morele conflicten kunnen voor neuroses worden gehouden • De 3de factor ontvouwt zich: zelfsturing • Positieve conflicten: hoe ben ik en hoe wil ik zijn? • Positief niet-aanpassen: los van ‘wat hoort’ • Intense morele conflicten
4. Georganiseerde multilevel desintegratie	Wat eigenlijk moet, zal zijn	• Je weet nu wat je wilt, authenticiteit, meer empathie • Universele waarden een aanleidingen voor gedrag worden zorgvuldig gekozen • Toename van autonomie, authenticiteit, sociale rechtvaardigheid • Focus op externe problemen, verantwoordelijkheid leidt tot zorg • Zelf-onderwijzen, zelfcorrectie, autotherapie, zelfperfectie
5. Secondaire integratie	Voorbij de tegenstellingen: compassie	• Het persoonlijkheidsideaal is bereikt; emotie en cognitie versmelten • Innerlijke harmonie en vrede door het persoonlijke ideaal te doorleven • Niet-statische perfectie • De eigen waarden-hiërarchie is gids • Authenticiteit, autonomie, empathie, altruïsme (Met respect voor het eigen zelf het voordeel van mijn inspanningen onvoorwaardelijk ten goede laten zijn van de ander.)

© Rianne van de Ven – Truus van der Kaaij

Emotie niveau	Emoties en waarden op diverse niveaus:		
	blijdschap	verdriet	moedig
1	• Over concrete dingen • Bevrediging van behoefte • Winnen	• Teleurstelling • Verdriet wordt boosheid	• Blinde lichamelijke kracht
2	• Blijdschap van anderen • Aandacht en verzorging door anderen • Natuur • Rust • Niets doen	• Verdriet met blijdschap verbonden • Zonder oorzaak • Vaag • Van korte duur	• Impulsief
3	• Innerlijke groei • Sturen van jezelf • Meer begrip van jezelf	• Verdriet over eigen tekortkomingen t.o.v. eigen ideaal • Schaamte • Gebrek aan creativiteit	• Beheerst en overdracht
4	• Winnen aan innerlijke sterkte • Jezelf opvoeden • Jezelf onderwijzen	• Verdriet over het lijden van anderen • Wanneer idealen niet bereikt worden • Wanneer je andere niet kunt helpen • Wanneer anderen de noodzaak van verandering niet begrijpen	• Verantwoordelijk handelen
5	• Je bent wie je wilt zijn • Zelftranscendentie • autonomie	• Diep besef van eenzaamheid in relatie tot het absolute • De eeuwigheid • Sterfelijkheid • Onvermijdelijk scheiden van allen en alles wat je dierbaar is • Verlangen naar eeuwige relaties	• zelfopoffering

Kerkontwikkeling - Lawrence Kohlberg (1927-1987)

1) het **preconventionele niveau** - is het "kinderlijke" geloof:

men gelooft klakkeloos en letterlijk wat ouders en andere autoriteiten (juf, buurvrouw, voorganger) preken.

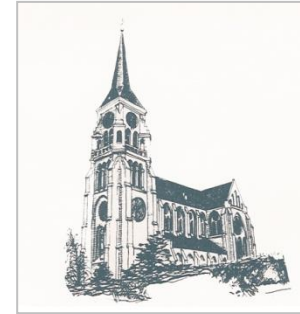

Op dit niveau zijn kinderen nog niet bezig met bedenken dat dit soort opvattingen wel eens **controversieel** kan zijn, ze zijn nog bezig met het zich eigen maken en begrijpen van wat vanuit de traditie wordt aangeboden.

Volwassenen zijn er in dit stadium van overtuigd dat hun kerk de enige, ware kerk is. En vullen voor de enige algemene christelijke kerk (die in de geloofsbelijdenis wordt genoemd) hun eigen kerk in.

© Lawrence Kohlberg (1927-1987)

2) het conventionele niveau

Op dit niveau is men redelijk tot goed bekend met de eigen levensbeschouwelijke of religieuze traditie en

begrijpt men verstandelijk de hoofdpunten van de eigen opvattingen.

Verder is men zich er goed van bewust dat de eigen traditie niet de enige traditie is, dat de eigen opvattingen niet vanzelfsprekend zijn en

dat er ook andere tradities zijn waarin andere opvattingen centraal staan.

Bovendien is men op dit niveau in staat om uitspraken van de eigen religieuze traditie eerder figuurlijk dan letterlijk op te vatten.

Men is echter **nog niet goed in staat** om constructief om te gaan met van de eigen traditie verschillende opvattingen, bijvoorbeeld die van andere tradities.

De eigen traditie heeft het bij voorbaat **op alle punten bij het rechte eind**.

Mensen met afwijkende opvattingen hebben gewoon **niet goed geluisterd** naar wat in de eigen traditie gezaghebbende autoriteiten verkondigen, en/of hebben gewoon niet goed gelezen wat er precies in de heilige schrift staat.

Mijn kerk/gemeente is de beste!.

© Lawrence Kohlberg (1927-1987)

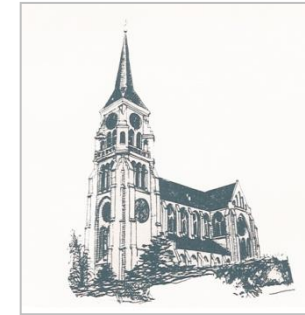
3) het post-conventionele niveau –

beseft de mens dat **vergissen menselijk is** en dat de **eigen traditie niet bij voorbaat als enige alle wijsheid in pacht heeft**.

Het loslaten van het vanzelfsprekende eigen gelijk brengt in zekere zin een crisis met zich mee: er ontstaat **ruimte voor twijfel** aan de eigen opvattingen die zeker door diegenen die zich meer op conventioneel niveau bevinden als een vorm van zwakheid (**zoniet verraad**) zal worden opgevat.

Kenmerkend voor mensen die op dit niveau zijn aangeland is:

dat ze zich soms slecht begrepen voelen door hun medemensen,
dat ze het gevoel hebben er alleen voor te staan, "**einzeltgänger**" te zijn.
In zekere zin is dat ook zo, want lang niet iedereen slaagt erin om dit niveau te bereiken. Het gaat hierbij om een **duidelijke minderheid**; verreweg de meeste mensen ontwikkelen zich slechts tot en met het conventionele niveau.

Het gemis aan contact met c.q. begrip van mensen van de eigen traditie kan echter nu gecompenseerd worden door meer en betere mogelijkheden tot contact met mensen uit andere tradities – allereerst natuurlijk met diegenen die evenzeer de betrekkelijkheid van hun traditie ervaren hebben.

Naast de morele en religieuze of levensbeschouwelijke waarden die in de eigen traditie hoog worden gehouden ontstaat nu *aandacht voor zogenaamde "meta-waarden"*: de waarden van bijvoorbeeld integriteit, authenticiteit, tolerantie, respect voor andersdenkenden, eerlijk omgaan met kritiek van anderen op eigen opvattingen, bijdragen aan een constructieve dialoog.

© Lawrence Kohlberg (1927-1987)

Geloofsontwikkeling - Fritz Oser (1937-) en Paul Gmünder (1951-)

posities **0** = *voorreligieuze zijns-wijze*

het kind is nog niet in staat de verschillende krachten die om hem heen werkzaam zijn en zichzelf, van elkaar te onderscheiden.

-> geen besef van God

-> denkt nog dat zijn moeder en hij dezelfde zijn

© Fritz Oser en Paul Gmünder

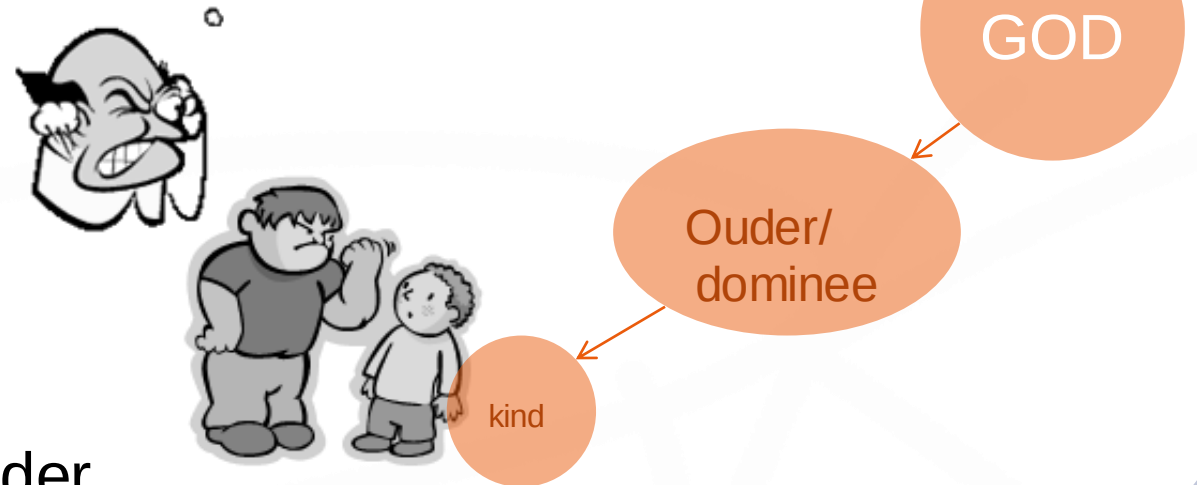

Stadium 1 = *Deus ex machina* = oriëntatie op de complete determinatie

- Het kind gaat er van uit dat krachten van buitenaf (God) hem leiden en sturen.
- De regels van de ouders beschouwt het kind als van God afkomstig.
- De almacht en de autoriteit van God overheersen in het denken over God.

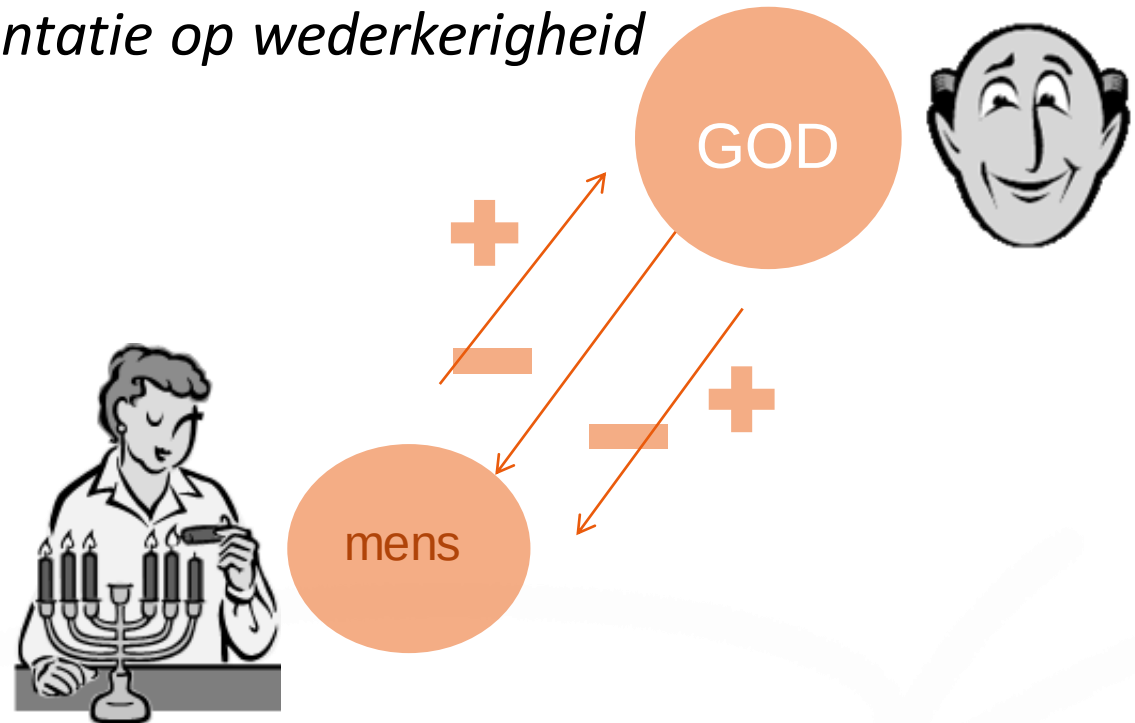
De mens is heteronoom, voltrekker van goddelijke wilsbesluiten.
Alles wat de mens overkomt, komt van God, en is **straf dan wel beloning** van de daden van de mens.

© Fritz Oser en Paul Gmünder

Stadium 2 = *do ut des* = oriëntatie op wederkerigheid

© Fritz Oser en Paul Gmünder

Stadium **3** = *deïsme = oriëntatie op autonomie*

God krijgt een plek die losstaat van de autonome mens. Er ontstaat een twee-rijken-leer: het goddelijke en de wereld van de mens zijn volkomen van elkaar gescheiden. Het kind maakt onderscheid tussen gebeurtenissen die binnen zijn bereik vallen en waaraan hij iets kan doen, en dingen die buiten zijn bereik vallen en waaraan hij niets kan doen. Dat laatste wijst het kind toe aan Gods bereik. Beïnvloeding daarvan is niet aan de orde, want de twee bereiken van God en mens raken elkaar niet (meer). God grijpt niet (meer) in in het leven van mensen. De wereld van 'het goddelijke' en de wereld van de mens zijn gescheiden compartimenten. **De mens kan nu besluiten zich van het bereik van God af te wenden of toegewijd gelovige te zijn.**

2 delen: dat wat binnen het bereik ligt en dat wat buiten het bereik ligt
Transcendente en immanente worden strikt gescheiden.

NB. Noodzakelijk voor nieuwe/eigen Godsbeelden en ervaringen!

© Fritz Oser en Paul Gmünder

GOD

mens

Stadium 4 = *correlatie = oriëntatie op autonomie en 'goddelijk plan'*

De mens voelt zich verbonden met God als de grond van het bestaan.

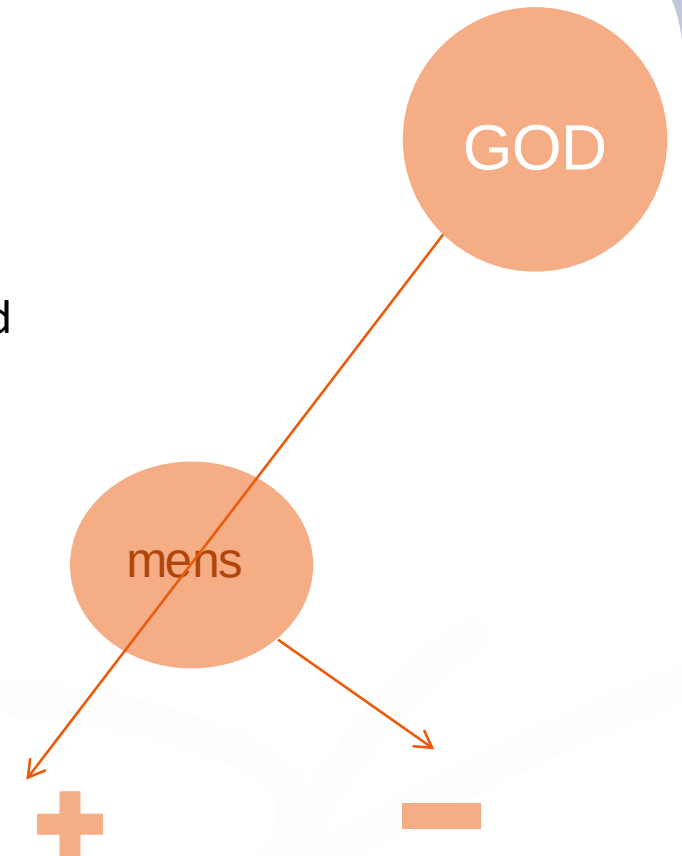
De zelfstandigheid van de mens en diens eigen verantwoordelijkheid zijn oer-menselijk.

God als basis van waaruit de mens leeft:

God gaat vooraf aan elk denken, doen en laten van de mens;

God geeft de mens de vrijheid om zelfstandig te handelen in zijn leefwereld, en zelf te beslissen al dan niet mee te werken aan het heil van de wereld.

© Fritz Oser en Paul Gmünder

Stadium 5 = *'Denn die höchste Stufe ist
das beste aller Gleichgewichte'*

God en mens staan in directe relatie tot elkaar, in een diepe wezenlijke verbondenheid.
God is geen vast omschreven zekerheid, maar verschaft het kader waarbinnen alledaagse ervaringen zin krijgen.

De mens is gericht op universele communicatie en solidariteit, die – soms even – voelbaar aanwezig is in menselijke acties van zorg en liefde.

Het vertrouwen overheerst dat schuld, onrecht, dood en lijden een plek hebben bij God, en dat God de mens ziet als bijzonder, ondanks het falen en de pijn.

Jezus wordt zichtbaar in mij.

Transcendente en immanente vallen samen.

© Fritz Oser en Paul Gmünder

Stadium 6 = *Oriëntatie op universele communicatie en solidariteit*

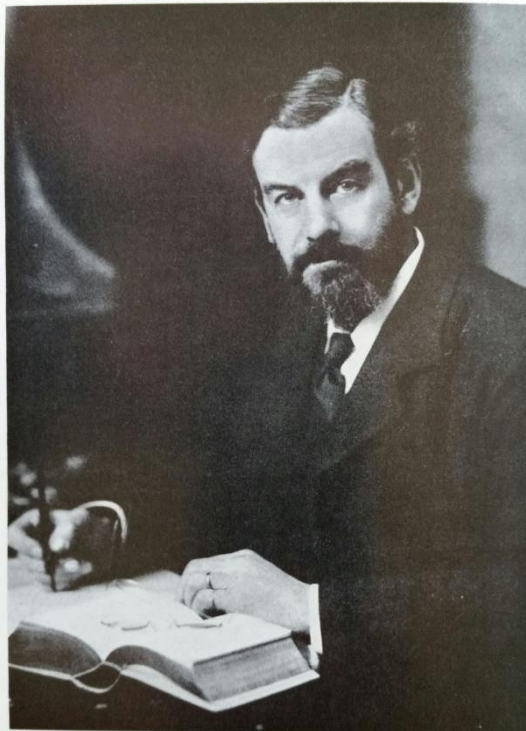
God-mens-aarde relatie is ook en vooral de reden en het doel van de hele geschiedenis en de realiteit

© Fritz Oser en Paul Gmünder

Religieontwikkeling - Friedrich von Hügel (1852-1925)

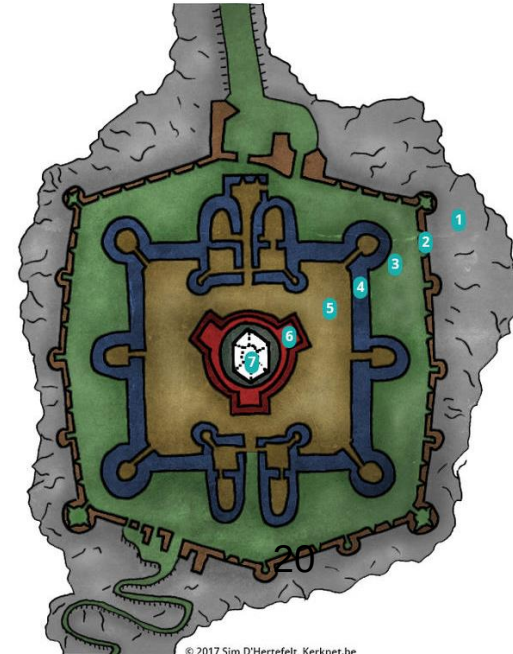
Baron Friedrich von Hügel, 1903

Friedrich von Hügel (1852-1925)

1. het historisch / institutioneel element (buiten)
2. het intellectuele / speculatieve element (binnen-hoofd) en
3. het mystieke / ervaringselement (binnen-hart)

Innerlijke burcht van Teresa van Ávila

1. het historisch / institutioneel element:

- God wordt gezien als de schepper en machtige heerser
- Het gaat erom te gehoorzamen.
- God beslist over goed en kwaad, tot hem wend je je in lof-, dank- en smeekbeden; Hij zendt de zondige mensheid helpers en verlossers.
- Bij goed gedrag wordt de mens met de hemel of een goede reïncarnatie beloofd. Bij slecht gedrag wordt gedreigd met straffen of zelfs met de hel.

Dit niveau kan mensen innerlijk houvast geven, oriëntatie, het gevoel erbij te horen en deel van een gemeenschap.

© Friedrich von Hügel

2. *het intellectuele / speculatieve element:*

- Theologie, metafysica, theodicee en filosofie proberen het menselijk bestaan een plaats te geven in dit tijdloze universum.
- Zij kunnen wegwijzers zijn naar een waarheid waarnaar woorden slecht kunnen verwijzen.
- De mens heeft zijn intellect gekregen om religie te begrijpen. Dit begrip blijft echter een deel van de ik-activiteit.
- Gedachten over de werkelijkheid leiden slechts tot intellectuele uitspraken op rationeel-persoonlijk gebied.

Dit niveau is legitiem. Maar het is uiteindelijk onbevredigend.
Het verklaart ons menszijn niet.

© Friedrich von Hügel

3. *het mystieke / ervaringselement:*

- Op dit niveau komen de EGO-krachten en de ik-activiteit tot rust. Het ik moet zwijgen, zodat dat geven kan verschijnen wat de mystiek het 'ware wezen' noemt. Jezus noemt het 'het rijk Gods'.
- Het is een nieuwe dimensie van inzicht en zorgt voor een volstrekt nieuwe kijk op de wereld: non-duale werkelijkheid.
- Heilige geschriften, rituelen en religies zijn slechts 'de vinger die naar de maan wijst', maar niet de maan zelf.
- Dit is het niveau waarop zich de ware betekenis van ons bestaan openbaart. Het voert ons terug naar het nu, naar dit ogenblik als het unieke moment waarin deze oergrond zich toont.

© Friedrich von Hügel

Compilatie van:

1. **Kerkontwikkeling** - Lawrence Kohlberg (1927-1987)
2. **Geloofsontwikkeling** - Fritz Oser (1937-) en Paul Gmünder (1951-)
3. **Religieontwikkeling** - Friedrich von Hügel (1852-1925)

Kohlberg	Oser en Gmünder	Von Hügel
1. Mijn kerk is de BESTE	1. God = de dominee/ouders	1. het historisch / institutioneel element
2. Mijn kerk ÉÉN van de beste	2. God let op mijn (+/-) gedrag	
3. Mijn kerk NAAST andere kerken		2. het intellectuele / speculatieve element
4. Individuele predikanten/sprekers	3. Vacuüm God – ik	
	4. Autonomie – goddelijk plan	3. het mystieke / ervaringselement
=> Individuele ontmoetingen	5. God en mens in diepe wezenlijke verbondenheid	
	6. universele communicatie en solidariteit	

Existentiële angst - Paul Johannes Tillich (1886–1965)

Existentiële angst - Paul Johannes Tillich (1886–1965)

1)

Angst voor noodlot en dood

Moed om dood te gaan

2)

Angst voor leegte en zinloosheid

Moed om zichzelf te ontdekken

3)

Angst voor schuld en oordeel

Moed om zichzelf te zijn en te participeren

Exodus proces – Dineke van Kooten (1963-)

EGYPTE		WOESTIJN			KANAAN	
7 transities van de persoonlijke ontwikkeling						
zijn	gaan	komen	zijn	gaan	komen	zijn
	Schelfzee/ Dode zee			Jordaan		
430 jaar	±1 jaar	3 maanden	1 jaar + 9 mnd	38 jaar	7 jaar	
➤ Slavernij Stenen Joséfus schrijft in de Joodse Historie, II boek, 6e hfd. Nr 96: "De Israëlieten togen uit Egypte in de maand Xantikus of Nisan de 15e der maand 430 jaar nadat onze vader Abraham in 't land Kanaän kwam en 215 jaar sedert dat Jacob voet in Egypte had gezet."	➤ Mozes roeping (1474 vChr) ➤ 10 plagen ➤ pascha Als we gemiddeld voor elke plaag 2 weken + tussenruimte rekenen, Ex. 7:25, kunnen de 10 plagen ong. sept. -Joods nieuwjaar- begonnen zijn.	➤ Miriams lofzang ➤ Water ➤ Manna ➤ kwakkels ➤ Strijd Amalekieten (Refidim) ➤ Jethro	➤ Sinaï ➤ Gouden kalf ➤ 10 wetten ➤ Tabernakel ➤ Tabernakel klaar (1472 vChr) ➤ Opstelling	➤ Vlees ➤ 70 wijzen ➤ Miriam ➤ dorst ➤ Slang verhoogt ➤ 12 verspieters ➤ Opstand Korach ➤ Balak Bileam ➤ Mozes dood (1433 vChr)	➤ Binnenkomst (1433 vChr) ➤ Jericho ➤ Bethel ➤ Ai / Achor ➤ Gibeon ➤ Zuidelijke veroveringen ➤ Noordelijke veroveringen	➤ Waterbronnen (Kaleb) ➤ Jozua's dood ➤ Jubeljaar (1424 vChr)
© Dineke van Kooten						

© Dineke van Kooten

EGYPTE			WOESTIJN		KANAAAN	
zijn	gaan	komen	zijn	gaan	komen	zijn
Verhalen over/van JEZUS			AANGERAAKT door JEZUS		WORDEN als JEZUS	ZIJN als JEZUS
IK JEZUS IK JEZUS			IK JEZUS IK JEZUS		IK JEZUS	IK JEZUS
Enrichting verkeer / toeschouwer			contact maken		hechten	intimiteit
EXTERN - <i>doen</i> -> momenten van "Goede Herder" ervaringen.			INTERN - <i>ervaren</i> - Redder - Herder - Geneesheer: blinde; dove; lamme; melaatse; bezetene; bloedvloeide; verlatene/verstotene; dode		Avondmaal Gethsemane Veroordeling Golgotha Opstanding Wonden laten zien	Genezend in de wereld staan; De Vader zichtbaar makend in doen en laten; Vervuld van de Geest woorden spreken.
© Dineke van Kooten			JEZUS is de Weg; de Waarheid; en het Leven.			

EGYPTE		WOESTIJN			KANAAN	
zijn	gaan	komen	zijn	gaan	komen	zijn
DE ANDER vertelt mij wat ik moet doen; ik vertel de ander wat hij moet doen.		GOD Nodigt mij uit om de beweging van buiten naar binnen te maken en brengt mij bij mijzelf door allerlei ervaringen en rituelen.			SPIEGEL: Mijn lichaam spiegelt mijn triggers en daardoor kan ik mijn projecties ontdekken en loslaten. Mijn lichaam spiegelt mij in wat ik mijzelf vertel in contact met de ander ⇒ In mij verbinding met ander maar bij mijzelf – lemniscaat	
⇒ In verbinding met ander buiten mijzelf (een richtingsverkeer)		⇒ In mij				
stevige buitenkant (wetten en regels) – wankele binnenkant ('lege' ik)		aandacht voor binnenkant, betekenis van buitenkant			wankele buitenkant (niets is zeker) – stevige binnenkant (gevulde 'ik')	
Angst voor liefde (bezit; hopeloosheid; liefdeloosheid (ander gebruiken); verveling (controle/geen verrassingen); machteloosheid (angstbeheersing)		Wetten zijn handvatten om de illusies los te laten en het pad naar autonomie te gaan (volle verantwoordelijkheid leren nemen voor het eigen gedrag)			Liefde omarmen - Tegen krachten zijn groot (Is leven in vrijheid; ten volle risico's lopen – in contact komen met je eigen eenzaamheid)	

	EGYPTE		WOESTIJN			KANAAAN	
	ZIJN	GAAN	KOMEN	ZIJN	GAAN	KOMEN	ZIJN
Paul Tillich	De angst voor het noodlot en dood -> de moed om (dood) te gaan		De angst voor leegte en zinloosheid -> de moed om zichzelf te ontdekken			De angst voor schuld en oordeel -> de moed om zichzelf te zijn EN te participeren	
Dr.Kazimierz Dabrowski	Niveau 1: Primary Integration Niveau 1: Egocentrisme: • De ander heeft “het” gedaan, weinig empathie • Geen zelfreflectie; innerlijk conflict ongewenst • Leven naar gegeven regels, aanpassen	Niveau 2: Unilevel Disintegration Niveau 2: (Innerlijke) Desintegratie: • Veel emotionele ambivalentie en onzekerheid • Psychosomatische klachten, onrust, angsten	Niveau 3: Spontaneous Multilevel Disintegration Niveau 3: Begin eigen normen- en waardensysteem: • Positieve conflicten: “Hoe ben ik en hoe wil ik zijn?”. • Positief niet-aanpassen: los van ‘wat hoort’ • Existentiële angst en intense morele conflicten		Niveau 4: Organised Multilevel Disintegration Niveau 4: Autonoom waardensysteem: • Je weet nu wat je wilt, authenticiteit, meer empathie • Je streeft naar perfectie binnen de menselijke maat; rustiger	Niveau 5: Secondary Integration Niveau 5: Geïntegreerd waardensysteem: • Persoonlijkheids-ideaal is bereikt; emotie en cognitie versmelten	

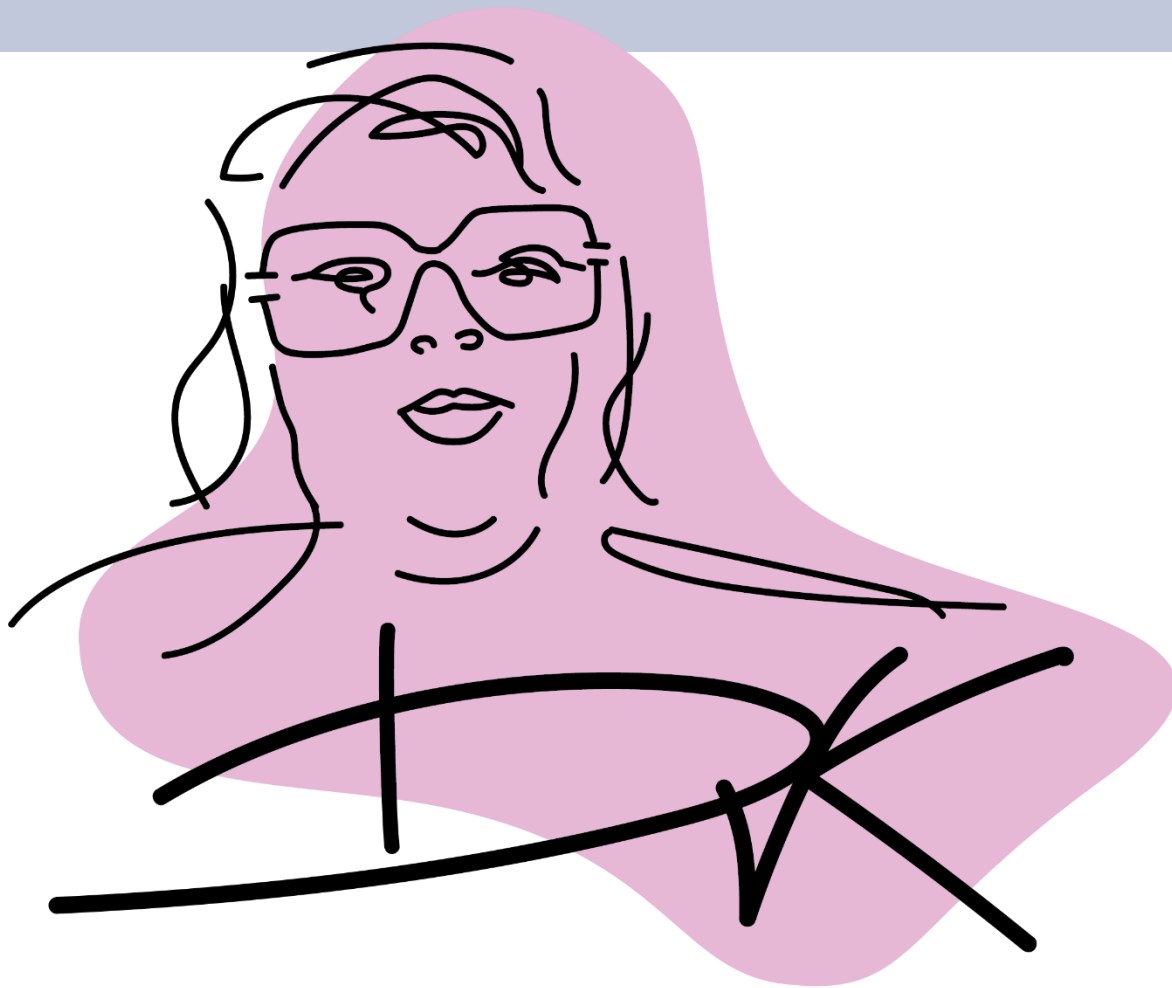

Dabrowski	Kohlberg	Oser en Gmünder	Von Hügel	Van Kooten
1. Egocentrisme	1. Mijn kerk is de BESTE	1. God = de dominee/ouders	1. het historisch / institutioneel element	1. Zijn in Egypte
2. Verwarring	2. Mijn kerk ÉÉN van de beste	2. God let op mijn gedrag		2. Gaan uit Egypte
3. Begin eigen normen- en waardensysteem	3. Mijn kerk NAAST andere kerken	3. Vacuüm God – ik	2. het intellectuele / speculatieve element	3. Komen in de woestijn
	4. Individuele predikanten/sprekers	4. Autonomie – goddelijk plan		4. Zijn in de woestijn (bij de Sinai)
4. Autonoom waardensysteem		5. God en mens in diepe wezenlijke verbondenheid	3. het mystieke / ervarings- element	5. Gaan uit de woestijn
5. Geïntegreerd waardensysteem	=> Individuele ontmoetingen	6. universele communicatie en solidariteit		6. Komen in Kanaän
				7. Zijn in Kanaän

Dabrowski	Oser en Gmünder	Tillich	Van Kooten
1. Egocentrisme	1. God = de dominee/ouders	1. Angst voor noodlot en dood Moed om dood te gaan	1. Zijn in Egypte
2. Verwarring	2. God let op mijn gedrag		2. Gaan uit Egypte
3. Begin eigen normen- en waardensysteem	3. Vacuüm God – ik	2. Angst voor leegte en zinloosheid Moed om zichzelf te ontdekken	3. Komen in de woestijn
	4. Autonomie – goddelijk plan		4. Zijn in de woestijn (bij de Sinaï)
4. Autonoom waardensysteem	5. God en mens in diepe wezenlijke verbondenheid	3. Angst voor schuld en oordeel Moed om zichzelf te zijn en te participeren	5. Gaan uit de woestijn
5. Geïntegreerd waardensysteem	6. universele communicatie en solidariteit		6. Komen in Kanaän
			7. Zijn in Kanaän

info@dinekevankooten.nl
www.dinekevankooten.nl

DINEKE VAN KOOTEN COACHING